

III. SPRAWOZDANIA I INFORMACJE

PROF. DR STEFAN BUCZKOWSKI
w rocznicę śmierci

W dniu 13 XII 1974 r. zmarł w Warszawie profesor zwyczajny dr Stefan Buczkowski, znany prawnikom ze swych licznych prac z dziedziny prawa gospodarczego, wychowawca kadr prawniczych w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, w Uniwersytecie Warszawskim oraz głównie i ostatnio w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, a ponadto w Instytucie Nauk Prawnych PAN w Warszawie.

Prof. dr Stefan Buczkowski urodził się dnia 25 grudnia 1903 r. w Nakwaszy w województwie tarnopolskim, gdzie ojciec jego Tomasz był administratorem nieruchomości rolnych. Z Poznaniem łączy go studia prawnicze i ekonomiczne w Wydziale Prawno-Ekonomicznym Uniwersytetu Poznańskiego, gdzie w 1928 r. uzyskuje stopień magistra praw, a następnie w dniu 9 VII 1930 r. — doktora praw na podstawie rozprawy pt. „Hipoteczna odpowiedzialność wierzytelności ubezpieczeniowej”. Promotorem jego był prof. dr Alfred Ohanowicz.

Nie pozostał jednak w Poznaniu. Po krótkiej aplikacji rozpoczął w 1930 r. pracę w państwowym Banku Krajowym w Warszawie na stanowisku referenta w biurze ekonomicznym. Równocześnie był redaktorem miesięcznika Bank oraz publikował swoje prace naukowe jak: *Odbudowa kredytu długoterminowego* (Warszawa 1929), *Hipoteczna odpowiedzialność wierzytelności ubezpieczeniowej* (Poznań 1930), *Ograniczona odpowiedzialność przedsiębiorcy* (Warszawa 1938) oraz różne artykuły. W 1934 r. uzyskał stypendium Funduszu Kultury Narodowej na wyjazd do Austrii i Szwajcarii, dzięki któremu napisał ostatnią z wymienionych prac (1938 r.), która była jego pracą habilitacyjną. Przewód habilitacyjny, który miał się odbyć na Uniwersytecie Poznańskim przerwał wybuch wojny. Po wojnie habilitacja prof. dr Buczkowskiego była prowadzona na Wydziale Prawa Uniwersytetu Warszawskiego i zakończona pomyślną uchwałą Wydziału w 1947 r.

Podczas wojny prof. dr S. Buczkowski pracował nadal w Banku Gospodarstwa Krajowego, wykorzystując pobyt w Warszawie dla prowadzenia działalności przeciw okupantowi hitlerowskiemu. Będąc członkiem Stronnictwa Ludowego (od 1937 r.) prowadził działalność konspiracyjną w różnych komórkach propagandowych i programowych Stronnictwa, a także redagował czasopismo Orka. Brał on aktywny udział w powstaniu warszawskim, spełniając funkcję komendanta cywilnego jednej z dzielnic. Po kapitulacji został wywieziony przez Niemców do obozu pracy w Rzeszy, skąd uciekł do kraju w końcu 1944 r.

Po wyzwoleniu kraju rozpoczął w 1945 r. w Warszawie pracę w Ministerstwie Skarbu, a następnie w Banku Gospodarstwa Krajowego na stanowisku kierownika

wydziału w sekretariacie generalnym Banku. W 1946 r. został powołany na stanowisko kierownika Katedry Prawa Handlowego Uniwersytetu M. Kopernika w Toruniu w charakterze zastępcy profesora. W okresie czasowej likwidacji Wydziału Prawa w Toruniu pracował przez rok w Uniwersytecie Warszawskim (1953/54), a następnie — od września 1954 r. — w Uniwersytecie im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. W latach 1950 - 1954 widzieliśmy go także pracującego na stanowisku arbitra Głównej Komisji Arbitrażowej w Warszawie. W 1959 r. — dzięki jego staraniom — została stworzona w Lublinie Katedra Prawa Cywilnego Obrotu Gospodarczego, której objął kierownictwo. Od tej chwili wysuwa się na czołowego działacza tej dziedziny prawa. Była to pierwsza tego typu katedra na polskich uniwersytetach. W związku z tym stał się prof. dr S. Buczkowski konsultantem Ministerstwa w kształtowaniu programów tej dyscypliny prawa. W latach 1961 - 1964 pracował także dla nauki prawa gospodarczego na etatowym stanowisku w Instytucie Nauk Prawnych PAN, lecz w związku z tendencjami do likwidacji dwuetatowości w późniejszych latach — z różnymi przerwami — działał w tym Instytucie w Warszawie na podstawie umowy zlecenia, kierując kolejno pracami grup dla problematyki prawnej inwestycji, obrotu towarowego oraz wynalazczości i postępu technicznego.

Prof. dr S. Buczkowski uzyskał w 1959 r. tytuł profesora nadzwyczajnego, a w 1967 r. — profesora zwyczajnego. W okresie powojennym pozostawał nadal członkiem Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego, lecz zajęty pracą uniwersytecką i naukową nie rozwijał działalności politycznej. Widzieliśmy go natomiast aktywnie pracującego w różnych stowarzyszeniach naukowych, redakcjach czasopism naukowych (np. Państwo i Prawo) oraz na kierowniczych stanowiskach zespołów badawczych, jak np. na stanowisku przewodniczącego Polskiej Grupy do Spraw Obrony Własności Przemysłowej, wchodzącej w skład międzynarodowego stowarzyszenia pod nazwą (AIPPI). W tej dziedzinie działał też w ramach prac polskich dla RWPG. Szeroka była jego współpraca — w dziedzinie gospodarczej — z różnymi ministerstwami. Przykładem może być udział w międzyresortowym zespole dla opracowania koncepcji tworzenia i działalności w Polsce wspólnych przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego (1972 - 1973). Z pracą jego — w różnych dziedzinach gospodarczych — wiązały się liczne wyjazdy za granicę oraz konferencje krajowe. Do ostatnich chwil swego życia nie usuwał się od tej działalności, mimo choroby serca i zaleceń lekarskich co do konieczności ograniczenia tak szerokiej aktywności. Zmarł będąc już od roku na emeryturze, ale nawet w okresie miesięcy emerytalnych pracował wyjątkowo aktywnie.

Wielkie są zasługi Zmarłego w dziedzinie pracy naukowej i publikacji tego dorobku. Opublikował 15 książek, 6 monograficznych rozpraw naukowych oraz 91 artykułów naukowych, recenzji i glos — co stanowi razem 112 pozycji. Jednym z jego najważniejszych dzieł jest książka, napisana dla studentów, w formie podręcznika uniwersyteckiego pt. *Prawo obrotu uspołecznionego*. W chwili śmierci prof. dr S. Buczkowskiego ukazało się jej piąte wydanie (1965, 1967, 1968, 1971, 1974). W bieżącym roku i — w formie dodruku — ukaże się jej szóste wydanie. Podręcznik ten był pierwszą i prawdziwie pionierską pracą, której owocem początkowym była książka (1965 r.) kształtująca uczenie studenta o prawie cywilnym obrotu gospodarczego. Ujednoliciła ona naukę tej dyscypliny prawa na uniwersyteckich wydziałach prawa. Książka ta jest również szeroko wykorzystywana przez praktyków, a zwłaszcza radców prawnych. Ma więc zasięg pozauniwersytecki, choć nie było to celem jej dwóch autorów.

Utworzenie dla prof. dr S. Buczkowskiego pierwszej — co do czasu — w Polsce katedry w Lublinie, specjalizującej się w prawie cywilnym obrotu gospodarczego, wielka jego aktywność w dziedzinie tego prawa i jego nauki, a ponadto szereg wydań *Prawa obrotu uspołecznionego* (jak dotychczas jedyne go podręcznika z tej dziedziny) wysunęły prof. dr S. Buczkowskiego na czołowe miejsce wśród prawników

zajmujących się życiem gospodarczym kraju. Śmierć Jego — przyspieszona nadmierną aktywnością i pracowitością, występująca po dawnym zawale serca — jest poważną stratą dla Jego kolegów i licznych uczniów oraz dla różnych instytucji gospodarczych.

Zmarły mieszkał po wojnie w Warszawie. Był żonaty z Ireną Wejnert i pozostawił syna Zdzisława. Miał braci znanych ze swej działalności, a więc: Tomasza — dyrektora ekonomicznego Banku Polskiego; Leopolda — powieściopisarza i grafika; Mariana (pseudonim Ruth lub Ruth-Buczkowski) — pisarza powieści psychologicznych i obyczajowych *K Wraz* z braćmi tworzył zasłużoną dla kraju grupę pracowników. Pozostanie on też w naszej pamięci jako przykład zacnego człowieka, wybitnego profesora oraz wychowawcy młodzieży.

Zygmunt Konrad Nowakowski

KONFERENCJA DEMOGRAFICZNA W KÓRNIKU—BŁĄŻEJEWKU

W dniach od 15 do 17 IX 1975 r. odbyła się w Błażejewku (koło Poznania) konferencja demografów polskich z udziałem gości zagranicznych, zorganizowana z inicjatywy Komitetu Nauk Demograficznych PAN oraz Akademii Ekonomicznej w Poznaniu. Tematyka obrad obejmowała zagadnienia zdrowia i trwania życia ludności. Opracowanie programu i realizację prac organizacyjnych powierzono Zakładowi Statystyki Ekonomicznej i Demografii w poznańskiej AE.

Otwarcie konferencji nastąpiło w zabytkowym zamku w Kórniku, gdzie Przewodniczący Komitetu Nauk Demograficznych PAN, prof. dr S. Borowski powitał uczestników: naukowców z zagranicy, członków Komitetu Nauk Demograficznych, Rządowej Komisji Ludnościowej, przedstawicieli uczelni ekonomicznych, medycznych i innych ośrodków akademickich, Głównego Urzędu Statystycznego i Komisji Planowania przy Radzie Ministrów. Przewodniczący Komitetu wskazał na trzy cele obecnej konferencji: 1) poznanie aktualnego stanu badań i najnowszych osiągnięć w dziedzinie studiów nad stanem zdrowia i trwania życia ludności, 2) określenie przyszłych i preferowanych kierunków badawczych w zakresie problematyki zdrowia i trwania życia, 3) nawiązanie i rozwinięcie współpracy między zaprzyjaźnionymi demografami — uczestnikami konferencji.

W konferencji uczestniczyło ponad 60 osób — w tym znani demografowie z Belgii, Czechosłowacji, Danii, Francji, Holandii, Jugosławii, NRD, RFN, Węgier.

Zgłoszono 40 referatów, które zostały podzielone na grupy tematyczne i były przedmiotem obrad trzech kolejnych sesji. Obrady toczyły się w sali konferencyjnej w Błażejewku, wyposażonej w nowoczesne środki audiowizualne (m. in. w telewizję wewnętrzną), co ułatwiło prezentację referatów i przebieg dyskusji. Wypowiedzi były tłumaczone — w razie potrzeby — na język polski, angielski bądź francuski. Tokiem obrad kierowali przewodniczący poszczególnych sesji.

Obradom Pierwszej sesji, poświęconej tendencjom rozwojowym zdrowia i trwania życia, przewodniczyli: J. Berent (Europejska Komisja Gospodarcza, Genewa) i D. Breznik (Centrum Badań Demograficznych, Belgrad). Referaty wygłosili: E. Rosset (Łódź), J. Berent (Genewa), G. Wunsch (Leuven), Ch. Blayo (Paryż), L. Burkharde Osadnik, C. Otto (Lipsk), K. Dzieńcio i E. Kowalczyk (Warszawa), F. A. M. Kerckhaert i F. W. A. Poppel (Tilburg), P. C. Matthiessen ((Kopenhaga), Z. Pavlik (Praga), E. Vielrose (Warszawa), M. Cieślak i R. Jasiński (Wrocław), S. Klonowicz (Warszawa).

¹ Zob.: *Leksykon PWN*, Warszawa 1972, s. 145-146, gdzie są biogramy Leopolda, Mariana i Stefana Buczowskich. Por. powojenne encyklopedie.

W drugim dniu obrad (16 IX) odbyły się dwie sesje poświęcone czynnikom oraz skutkom zmian stanu zdrowia i przedłużania się życia ludzkiego. Sesja przedpołudniowa dotyczyła rozmaitych biologicznych i medycznych problemów zdrowia i trwania życia ludności. Obradom sesji przewodniczyli J. N. Biraben (Narodowy Instytut Badań Demograficznych, Paryż) i T. Dzierżykray-Rogalski (PAN, Warszawa). W trakcie sesji odbyła się dyskusja nad referatami: I. Roszkowskiego (Warszawa), S. Borkowskiego (Poznań), A. Hoder-Niedbały (Poznań), W. Fijałkowskiego (Łódź), J. Star-kiewiczowej (Szczecin), A. Komorowskiej (Łódź), T. Dzierżykray-Rogalskiego (Warszawa), H. Hanslówki (Genewa), K. Wiśniewskiej-Roszkowskiej (Łódź), W. Kondrata (Warszawa), M. Kędelskiego (Poznań).

Trzecia, popołudniowa sesja poświęcona była problematyce społeczno-ekonomicznych uwarunkowań i konsekwencji zdrowia i trwania życia ludności. Przewodniczącymi tej sesji byli: P. Ch. Matthiessen (Instytut Statystyki — Uniwersytet S. Pedersa, Kopenhaga) i E. Valkovics (Instytut Badań Demograficznych w Centralnym Urzędzie Statystycznym, Budapeszt). W trakcie sesji dyskutowano nad referatami następujących osób: H. Wander (Kilonia), E. Valkovics (Budapeszt), J. Bylina (Lublin), M. Kędelski (Poznań), M. Sęp (Poznań), U. Hajdrowska-Mikołajczak (Poznań), E. Vielrose (Warszawa), M. Nieduszyński (Warszawa), E. Kozłowska (Katowice), J. Kossecki (Kielce), V. Roubíček (Praga), W. Bogusławski (Gdańsk), W. Pędich, D. Jakubowska i J. Fiedorowicz (Białystok), A. Sobczak ((Poznań), J. Paradysz (Poznań).

W czasie dyskusji nad referatami skoncentrowano uwagę nad przedstawionymi metodami i przyjętymi przesłankami, nowymi rozwiązaniami modelowymi oraz w wnioskach wynikających z przeprowadzonych badań. W referatach nadesłanych na konferencję prezentowano niewątpliwie wyniki badań oryginalnych, dotychczas nie publikowanych. Wydaje się więc uzasadnione, że materiały z konferencji zostaną opublikowane w formie książki w serii prac demograficznych Państwowego Wydawnictwa Naukowego.

Sprawnie przygotowana i żywo przebiegająca konferencja demograficzna w Kórniku—Błażejewku stanowi dobre świadectwo podejmowania przez demografów problemów szczególnie bliskich społeczeństwu; takim problemem jest niewątpliwie kwestia zdrowia i trwania życia ludności.

Mieczysław Kędelski

ISTYTUT SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH W RZYMIE

Institute Affari Internazionali wydaje kwartalnik, LO SPETTATORE INTERNAZIONALE poświęcony polityce między narodowej. Publikowany jest w języku angielskim. Każdy zeszyt zawiera artykuły autorów włoskich i zagranicznych. Nadto publikowany jest przegląd aktualnych informacji na temat stanowiska Włoch w polityce międzynarodowej i międzynarodowych stosunkach gospodarczych.

Wśród artykułów opublikowanych w 1974 r. znajdują się między innymi:

S. Silvestri, *The International Political System*

R. Aliboni, *International Organisation of Development and North-South Relationships*

F. Battistelli, G. L. Devote, *Italian Military Policy and the Arms-Industry*

B. Mus'ti de Gennaro, *International Agriculture and Italy*

W 1975 r. opracowania będą dotyczyć m. in. następujących zagadnień włoskiej polityki regionalnej, partii politycznych, bezpieczeństwa w Europie, polityki cen i problemów monetarnych.

Redaktor Naczelny: Cesare Marlini

Wydawnictwo: Institute Affari Internazionali

viale Mazzini 88

Roma 00195

Warunki prenumeraty rocznej: 6 tys. lirów lub 9,5 dolara.

Dodatkowe informacje można uzyskać bezpośrednio u wydawcy: Societa Editrice il Mulino, Via S. Stefano 6, P. O. Box 119 40125 Bologna (Italia).